

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till kulturnämnden

Datum:
2024-03-19

Diarienummer:
KTN-2024-00226

Handläggare:
Daniel Schrire, Ella Tuononen

Samrådsyttrande avseende handlingsplan för trafikbuller 2024–2028

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** till gatu- och samhällsmiljönämnden avge upprättat samrådsyttrande avseende handlingsplan för trafikbuller 2024–2028.

Ärendet

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på handlingsplan för trafikbuller 2024–2028 i samrådsskede 19 februari–19 april 2024. Förlängd svarstid har beviljats till den 25 april 2024.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen Konst och kulturarv inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Föredragning

Uppsala kommun har tagit fram en ny handlingsplan för trafikbuller för perioden 2024–2028. Handlingsplanen är upprättad i enlighet med förordning (2004:675) om omgivningsbuller.

Gatu- och samhällsmiljönämnden är programansvarig för handlingsplanen samt samordnande ansvarig nämnd för åtgärder inom handlingsplanen. För flera av åtgärderna är andra nämnder delansvariga, bland andra kulturnämnden. Beslut om handlingsplanen tas av kommunfullmäktige i september 2024.

Handlingsplanens huvudsakliga syfte är att minska kommuninvånarnas exponering för buller. Vidare syftar handlingsplanen till att förtydliga genomförande och uppföljning

av de långsiktiga målen avseende buller från översiktsplan 2016 och Uppsala kommuns fokusmål (2023). I översiktsplanen är en av prioriteringarna ”Goda ljudmiljöer och god luft- och vattenkvalitet”. I handlingsplanen beskrivs att bullerskyddsåtgärder och åtgärder för att bevara redan goda ljudmiljöer är sätt att värna välfärden och skapa jämlika livsvillkor, i enlighet med fokusmål 1 och 4.

Åtgärderna i handlingsplanen för trafikbuller är indelade i två delområden: ”Bullerskyddsåtgärder i befintlig miljö” och ”Förebyggande åtgärder”. Åtgärderna i befintlig miljö syftar till att minska invånarnas exponering för trafikbuller samt till att bevara tysta miljöer och öka invånarnas möjlighet till att vistas i dessa områden. De förebyggande åtgärderna kan på sikt förebygga en ökning av invånarnas exponering för buller, genom att bulleraspekten beaktas i arbetssätt och processer inom kommunen.

Föregående programperiod (2021–2023)

Under föregående programperiod var ett av målen i handlingsplanen att ”Uppsala ska präglas av attraktiva natur- och kulturmiljöer”. Kulturnämnden var delansvarig nämnd för två åtgärder kopplade till målet.

Den första åtgärden var att ”Utreda hur ett särskilt tyst område med höga natur- och kulturvärden i Uppsala kommun ska anordnas”. Inom denna åtgärd har kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen utifrån natur- och kulturvärden identifierat tre områden som ligger inom tystare områden (under 45 dBA). Områdena är:

- Hågadalen-Nåsten (Kung Björns hög/Hågahögen, Predikstolen).
- Stadsskogen.
- Hospitalsträdgården och Övre föret.

Under 2024 ska gatu- och samhällsmiljönämnden utreda hur minst ett av dessa områden ska anordnas genom trivsel- och tillgänglighetsåtgärder, med genomförande under kommande programperiod (2024–2028).

Den andra åtgärden var ”Utredning om möjlig placering av låg bullerskärm längs en särskilt trafikerad gata i närheten till parker och/eller grönområden, skola/förskola och bostäder”. Under 2023 har stadsbyggnadsförvaltningen tagit fram ett antal förslag på platser som under aktuell programperiod ska väljas ut för genomförande. Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen har inte varit delaktig i arbetet under föregående programperiod, men har föreslagit ett samarbete med enheten för offentlig konst i tidigt skede för att undersöka vilka förutsättningar som finns för konstnärlig utformning av bullerskydd.

Aktuell handlingsplan (2024–2028)

Under framtagandet av den nya handlingsplanen har stadsbyggnadsförvaltningen fört dialog med kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen. Kulturnämnden föreslås vara delansvarig nämnd för följande åtgärder aktuell programperiod:

4. Genomföra trivsel- och tillgänglighetsåtgärder i ett tyst område med höga natur- och kulturvärden. Åtgärden ska genomföras 2026. Uppskattad kostnad är 2 mkr (investering).

Minst ett av de tystare områden med höga natur- och kulturvärden som identifierats av kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen ska under aktuell programperiod anordnas genom trivsel- och tillgänglighetsåtgärder.
5. Genomföra bullerskyddsåtgärder i en tätortsnära bullerutsatt park. Åtgärden ska genomföras 2026–2027. Uppskattad kostnad är 2 mkr (investering).
6. Bygga en låg (grön) skärm vid en särskilt trafikerad gata där många barn passerar eller vistas. Åtgärden ska genomföras 2027–2028. Uppskattad kostnad är 3 mkr (investering).
7. Utföra en utredning av särskilt tysta naturområden. Utredningen ska peka ut tre naturområden som är särskilt värdefulla att bevara ur ett ljudmiljöperspektiv. Åtgärden ska genomföras 2025 inom ordinarie verksamhet (drift).

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningens bedömning

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen ser positivt på Uppsala kommuns arbete med åtgärder för att minska kommuninvånarnas exponering för buller.

För åtgärderna inom handlingsplanen har kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen följande synpunkter:

Bullerdämpande åtgärder som skärmar och vallar kan påverka stadsbilden och kulturmiljöer negativt. I detta sammanhang är det viktigt att vara observant på hur de bullerdämpande åtgärderna utformas så att kulturarvet bejakas och kulturmiljövärden inte går förlorade **(5, 6)**¹. Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen anser att det i handlingsplanen tydligare bör framgå att hänsyn ska tas till platsers befintliga kulturmiljövärden och kulturarv i utformning av bullerskyddsåtgärder.

I handlingsplanen framhålls att stillhet/tystnad/låg ljudnivå ofta anses berika upplevelsen i natur- och/eller kulturmiljöer. I aktuell handlingsplan för trafikbuller föreslås ljudnivå införas som en aspekt att ta hänsyn till i bildandet och anordnandet av nya naturreservat. Förvaltningen ser positivt på detta då ljudföreningar förutom att negativt påverka upplevelsevärden för människor, även drabbar vilda djur. Det är viktigt att lämpligt mått på ljudnivå används. Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen bedömer att dygnsekvivalent (LDEN) inte är ett lämpligt mått för att beskriva ljudnivåer dagtid. I de fall där besökarens upplevelser av natur- och kulturmiljöer är central, bör dagsekvivalent ljudnivå (LDAY) användas då de tysta områdena i huvudsak väntas besökas under dagtid **(4, 7, 10)**.

¹ Siffror inom parentes hänvisar till åtgärder i handlingsplanen.

Under föregående programperiod genomförde kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen en utredning där tre tysta områden med höga natur- och kulturvärden pekades ut. Ett av dessa områden var Hospitalsträdgården och Övre föret – en sammanslagning av två områden för att bilda ett område som uppfyller kraven på både höga natur- och kulturvärden. I samrådsversionen av den nya handlingsplanen för trafikbuller presenteras Hospitalsträdgården och Övre föret som två separata områden. Om syftet är att varje område ska inneha både höga natur- och kulturvärden anser förvaltningen att Hospitalsträdgården och Övre föret åter bör slås samman **(4)**.

Det kan finnas olika syften att bevara naturområden. Exempelvis kan ett naturområde vara förhållandevis otillgängligt för besökare, men vara skyddsvärt ur ljudsynpunkt från ett naturvårds- och artskyddsperspektiv. Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen föreslår därför att det i handlingsplanen tydliggörs om det är ur ett friluftsperspektiv eller naturvårdsperspektiv som särskilt tysta naturområden ska identifieras i en utredning **(7)**.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen är positiv till fortsatt samverkan med stadsbyggnadsförvaltningen kring tysta områden **(4, 7)** och anläggandet av bullerskyddsåtgärder **(5, 6)**. Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen kan bidra till att trivsel- och tillgänglighetsåtgärderna i det/de tysta områdena med höga natur- och kulturvärden genomförs på ett sätt som samspelar med upplevelsevärdena i området. På samma sätt kan förvaltningen bidra till att bullerskyddsåtgärder i stadsmiljö utformas på ett sätt som samspelar med den befintliga miljön där åtgärderna planeras **(5, 6)**.

Inför byggandet av bullerskärmar föreslår kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen ett samarbete med enheten för offentlig konst i tidigt skede för att undersöka vilka förutsättningar som finns för konstnärlig utformning av bullerskyddsåtgärder **(6)**. Inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen har enheten Biotopia och Naturskolan möjlighet att samverka kring urval, avgränsning och utformning av tysta områden med höga naturvärden. Enheten besitter kompetens inom naturvägledning som kan nyttjas för att säkerställa områdenas tillgänglighet, besöksvänlighet och pedagogiska värden **(4, 7)**.

Förvaltningen vill uppmärksamma möjligheten till kommunikation och pedagogiskt arbete för de tysta områdena. Här finns möjlighet att samverka i tidigt skede med eventuella förstudier eller dialogarbete med invånare **(4, 7)**.

Förvaltningen anser att det är viktigt att de tysta områdena får en geografisk spridning inom stadsdelar och tätorter ur ett jämställdhetsperspektiv. I det fall att en geografisk spridning är svår att uppnå kan kompensatoriska åtgärder genomföras i de stadsdelar som har mindre tillgång till områden med befintliga natur- och kulturvärden **(4, 7)**.

Ekonomiska konsekvenser

Punkterna i "Förslag till åtgärder" får inga ekonomiska konsekvenser för kulturnämnden, förutom punkt nummer 6: "Bygga en låg (grön) skärm vid en särskilt trafikerad gata där många barn passerar eller vistas". Avseende denna punkt finns möjlighet att offentlig konst kan utgöra en del av utformningen. I så fall utförs detta inom Enheten för offentlig konsts budgetram.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 19 mars 2024
- Bilaga, Förslag till samrådsyttrande avseende handlingsplan för trafikbuller 2024–2028
- Ärendehandlingar finns att hämta på: [Tyck till om handlingsplan för trafikbuller 2024-2028 - samråd - Uppsala kommun](#)

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Kulturnämnden
YttrandeGatu- och samhällsmiljönämnden
Ert diarienummer: KSN-2024-00081

Samrådsyttrande avseende handlingsplan för trafikbuller 2024–2028

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på handlingsplan för trafikbuller 2024–2028 i samrådsskede 19 februari–19 april 2024. Förlängd svarstid har beviljats till den 25 april 2024.

Kulturnämnden ser positivt på Uppsala kommuns arbete med åtgärder för att minska kommuninvånarnas exponering för buller.

För åtgärderna inom handlingsplanen kulturnämnden följande synpunkter:

Bullerdämpande åtgärder som skärmar och vallar kan påverka stadsbilden och kulturmiljöer negativt. I detta sammanhang är det viktigt att vara observant på hur de bullerdämpande åtgärderna utformas så att kulturarvet bejaskas och kulturmiljövärden inte går förlorade **(5, 6)**¹. Kulturnämnden anser att det i handlingsplanen tydligare bör framgå att hänsyn ska tas till platsers befintliga kulturmiljövärden och kulturarv i utformning av bullerskyddsåtgärder.

I handlingsplanen framhålls att stillhet/tystnad/låg ljudnivå ofta anses berika upplevelsen i natur- och/eller kulturmiljöer. I aktuell handlingsplan för trafikbuller föreslås ljudnivå införas som en aspekt att ta hänsyn till i bildandet och anordnandet av nya naturreservat. Förvaltningen ser positivt på detta då ljudföreningar förutom att negativt påverka upplevelsevärden för människor, även drabbar vilda djur. Det är viktigt att lämpligt mått på ljudnivå används. Kulturnämnden bedömer att dygnsekvivalent (LDEN) inte är ett lämpligt mått för att beskriva ljudnivåer dagtid. I de fall där besökares upplevelser av natur- och kulturmiljöer är central, bör dagsekvivalent ljudnivå (LDAY) användas då de tysta områdena i huvudsak väntas besökas under dagtid **(4, 7, 10)**.

Under föregående programperiod genomförde kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen en utredning där tre tysta områden med höga natur- och kulturvärden pekades ut. Ett av dessa områden var Hospitalsträdgården och Övre föret – en sammanslagning av två områden för att bilda ett område som uppfyller kraven på både höga natur- och kulturvärden. I samrådsversionen av den nya handlingsplanen för trafikbuller

¹ Siffror inom parentes hänvisar till åtgärder i handlingsplanen.

presenteras Hospitalsträdgården och Övre föret som två separata områden. Om syftet är att varje område ska inneha både höga natur- och kulturvärden anser kulturnämnden att Hospitalsträdgården och Övre föret åter bör slås samman **(4)**.

Det kan finnas olika syften att bevara naturområden. Exempelvis kan ett naturområde vara förhållandevis otillgängligt för besökare, men vara skyddsvärt ur ljudsynpunkt från ett naturvårds- och artskyddsperspektiv. Kulturnämnden föreslår därför att det i handlingsplanen tydliggörs om det är ur ett friluftsperspektiv eller naturvårdsperspektiv som särskilt tysta naturområden ska identifieras i en utredning **(7)**.

Kulturnämnden är positiv till fortsatt samverkan med stadsbyggnadsförvaltningen kring tysta områden **(4, 7)** och anläggandet av bullerskyddsåtgärder **(5, 6)**. Kulturnämndens förvaltning kan bidra till att trivsel- och tillgänglighetsåtgärderna i det/de tysta områdena med höga natur- och kulturvärden genomförs på ett sätt som samspelar med upplevelsevärdena i området. På samma sätt kan kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen bidra till att bullerskyddsåtgärder i stadsmiljö utformas på ett sätt som samspelar med den befintliga miljön där åtgärderna planeras **(5, 6)**.

Inför byggandet av bullerskärmar föreslår kulturnämnden ett samarbete med enheten för offentlig konst i tidigt skede för att undersöka vilka förutsättningar som finns för konstnärlig utformning av bullerskyddsåtgärder **(6)**. Inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen har enheten Biotopia och Naturskolan möjlighet att samverka kring urval, avgränsning och utformning av tysta områden med höga kulturvärden. Enheten besitter kompetens inom naturvägledning som kan nyttjas för att säkerställa områdenas tillgänglighet, besöksvänlighet och pedagogiska värden **(4, 7)**.

Kulturnämnden vill uppmärksamma möjligheten till kommunikation och pedagogiskt arbete för de tysta områdena. Här finns möjlighet att samverka i tidigt skede med eventuella förstudier eller dialogarbete med invånare **(4, 7)**.

Kulturnämnden anser att det är viktigt att de tysta områdena får en geografisk spridning inom stadsdelar och tätorter ur ett jämställdhetsperspektiv. I det fall att en geografisk spridning är svår att uppnå kan kompensatoriska åtgärder genomföras i de stadsdelar som har mindre tillgång till områden med befintliga natur- och kulturvärden **(4, 7)**.

Kulturnämnden

Linda Eskilsson
Ordförande

Anna Eriksson
Nämndsekreterare